

אייר תשע"ה

מכון מדעי טכנולוגי להלכה • Institute for Science and Halacha

ע"ר 2-58002484

גילוי דעת

בס"ד

לאחר פניות רבות בלתי פוסקות, הזרמות אלינו מכל רחבי תבל, בנוגע למכשיר ה"כוסר סוויטש" (Kosher Switch) שעלה שוב לכותרות בשבועות האחרונים, אשר מבקשים לשמוע את חוות דעתנו ההלכתית על מכשיר זה ועל ההבדלים בינו לבין מכשירים אחרים, הננו לגלות דעתנו כדלהלן:

א. בראש ובראשונה עלינו להבהיר, כי בהתאם לדרכו רבת השנים של המכון, אנו מקפידים שלא להשתמש במפסקי גרמא וכדו' אלא אך ורק לצרכי חרום של רפואה ובטחון בלבד.

איננו מפרסמים בראש חוצות ואיננו משווקים בשיווק ישיר מוצרים, מתקנים ומכשירים כגון אלו, אשר הם מיועדים מראש, כאמור, למקרים הגובלים בפקוח נפש, ואנו מפקחים על כך בקפדנות שלא ישמשו לצרכים אחרים מלבדם. המתקנים והמכשירים לצרכי רפואה ובטחון שבאישור המכון המדעי טכנולוגי להלכה מבוססים על עקרון של "מניעת המניעה", שיש לו עדיפות הלכתית ברורה ביותר על פני כל שאר הגרמות ההלכתיות האחרות, מאחר שבאופן זה לא נעשית שום פעולה, לא ישירה ולא עקיפה, בגוף המכשיר או המתקן, והוא מופעל מאליה ללא שום התייחסות הלכתית לאדם, כפי שנתבאר בארוכה בספרות המכון (- "מעשה וגרמא בהלכה" עמודים 148-151; "כשרות ושבת במטבח המודרני" עמודים רעט-רפא; שו"ת "מעשה חושב" ח"א סי' ג אותיות ב-ד וסי' ט אות ט).

למרות זאת, כאמור, אנו מייעדים מתקנים ומכשירים אלו אך ורק לצרכי רפואה ובטחון ולא לשום מטרה אחרת. מפסקי הגרמא עפ"י עקרון זה והמכשירים לצרכי רפואה ובטחון המבוססים עליהם נעשו בעצה אחת עם גדולי הפוסקים, ובראשם מרן ורבנן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל והגאב"ד הגר"י וייס זצוק"ל בעל ה"מנחת יצחק", אשר עפ"י הוראתם הברורה ואישורם המפורש הוכנסו מכשירים ומתקנים אלו לשימוש במרכז הרפואי שערי צדק בירושלים, כידוע לכל.

מין הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל ביקש בשעתו, לרווחא דמילתא, כי תהיה השהיה מסויימת בת מספר שניות ממעשה מניעת המניעה עד לקבלת התוצאה, על מנת שיהיה ניכר לעין כל כי מדובר בפעולה עקיפה (שכאמור, אינה מתייחסת כלל לאדם) ולא בפעולה ישירה ומידית, וכך אכן נעשה עפ"י בקשתו (-) הא ותו לא. וכל התוספות האחרות המתפרסמות כביכול בענין זה אין להן על מה שיסמוכו).

ד. עפ"י הפרסומים המלוים את מכשיר ה"כוסר סוויטש" הוא מבוסס על עקרון של גרמא, בתוספת מערכת האמורה להפוך כביכול את המעשה למעשה שאין בו פסיק רישא.

עקרון הגרמא של מכשיר זה הוא עקרון של "הסרת המונע", שכאשר הוא נעשה בכח ראשון (דהיינו פתיחת מעבר בפני פולס חשמלי שכבר יצא לדרכו) דינו כמעשה גמור, ואילו כאשר הוא נעשה בכח שני (בפני פולסים חשמליים שעדיין לא הגיעו, וכ"ש אם עדיין לא נוצרו) דינו כשאר גרמות, שלא הותרו אלא במקרים מסויימים ומוגדרים מאד.

ה. התוספת האמורה להפוך את המעשה לאינו פסיק רישא היא תמונה מאד, והרבה הרבה מעבר לכך. מבלי להכנס לויכוח פילוסופי עקר ומיותר אם פעולה שתוצאתה מוכרחת בודאות מבחינה סטטיסטית (או עכ"פ ברמת ודאות מוחלטת הקרובה למאה אחוז) דינה כפסיק רישא או כאינו פסיק רישא, הרי שכל הדיון בזה אינו נוגע כלל לנידון זה.

שכן כל החילוק שבין פסיק רישא לאינו פסיק רישא קיים אך ורק בדבר שאינו מתכוון, דהיינו כשאדם עושה פעולה למטרה מסויימת ואגב כך מתבצעת פעולה נוספת שאינו מתכוון אליה, אבל במקרה זה, כאשר כל הכוונה היא להפעלת המכשיר, אין שום היתר של אינו פסיק רישא.

הנסיון להשוות בין שימוש במכשיר זה לבין דין גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוון לעשות חריץ הוא מגוחך ביותר ומופרך מיסודו, כפי המובן לכל בר דעת.

ו. מלבד עצם התוצאה הסופית המכוונת של הפעלת המכשיר מתרחשת בדרך לביצוע הפעולה שרשרת פעולות חשמליות רבות, כתוצאה מהפעלת המכשיר, אשר הן בודאי בגדר פס"ר, וגם ניח"ל, שהרי האדם המפעיל רוצה ומעוניין בכל שרשרת הפעולות שיביאו בסופו של דבר להשלמת התהליך.

ז. כל זאת, מלבד עצם חומרת הדבר שבשיווק מכשירים כגון אלו לכל דורש, לשימוש ביתי ולהפעלת מכשירים שונים בשבת, אשר אך למותר להכביר מילים על הפרצה החמורה בחומת השבת הנגרמת עקב כך.

ח. נוסף על כל האמור, הרי גם לצרכי רפואה ובטחון לא ניתן לאפשר שימוש במכשיר זה, אשר הפעלתו אינה ודאית לחלוטין, או שהיא עלולה להתעכב לזמן מה בלתי ידוע מראש (שלא כמו ההשהיה של מספר שניות הקבועה מראש במפסקי הגרמא של המכון עפ"י דרישת מין הגרש"ז א זצוק"ל), שכן בספק פקוח נפש עסקינן, ואין לנו להסתמך בזאת על יד המקרה הסטטיסטי.